

УДК 70.012

О. Д. Івашко,
студент 4 курсу,
Київський національний університет
будівництва архітектури

РЕАБІЛІТАЦІЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАСОБАМИ СТРИТ-АРТУ

Анотація: описано сучасні методи естетизації оточуючого середовища за допомогою методів стріт-арту, охарактеризовано роботи відомих художників.

Ключові слова: стріт-арт, мурал, архітектура, середовище.

Тема дослідження пов'язана з програмами реконструкції фасадів в містах України. Метою дослідження є вивчення специфічних особливостей стилю графіті, можливостей його застосування в сучасній архітектурі, поглиблення знань про муралізм як один з напрямків сучасного стріт-арту, надання об'єктивного уявлення про сучасний рівень стріт-арту в розвинених країнах світу, показ його особливості і розкриття специфіки застосованих технік. Завдання полягає в тому, аби систематизувати розрізнені візуальні відомості про стріт-арт, відокремивши цінні роботи від малоцінних.

Актуальність роботи визначається необхідністю легалізації графіті як протестної форми молодіжної субкультури, використання можливостей стріт-арту для перетворення сучасного архітектурного простора графічно-живописними засобами. Водночас слід відокремлювати чисто вуличне мистецтво від вуличного мистецтва, яке піднялося на щабель сучасного міського мистецтва. В статті піднімається питання, як примирити несприйняття стріт-арту і необхідність враховувати факт його існування і поширення в сучасному суспільстві. Оскільки більшість візуальної інформації, яка стосується стріт-арту, несистематизована, в дослідженні запропонована класифікація напрямів стріт-арту, визначено вплив муралізму на перетворення міського середовища, проведено класифікацію творів муралізму і проаналізовано «авторський стиль» відомих райтерів.

Як свідчить досвід сьогодення, сьогодні в Україні, як і в інших країнах світу, все більш широко застосовуються естетичні засоби стріт-арту для гармонізації міського середовища (рис.1). Наприклад, в Києві набула поширення практика запрошування до співпраці відомих райтерів з метою надання естетичного вигляду торцям будинків в центральних районах міста і розписів парканів. З власного досвіду можемо сказати, що до послуг райтерів вдаються навіть окремі шкільні та дошкільні заклади, аптеки, які таким чином намагаються надати оригінальності своїм будівлям, виділити їх з оточуючої забудови, оскільки

композиції не повторюються. Переваги стінопису за допомогою аерозольних фарб тут очевидні: відносно невеликими коштами можна «приховати» глухий торець чи порожню бетонну стіну, неякісне пофарбування чи отинькування поверхні, згладити нерівну поверхню. Разом з тим, варто зазначити, що фарби, нанесені на непідготовлену, не заґрунтовану чи неякісно підготовлену поверхню будуть триматись недовго і почнуть обсипатись.

На сьогоднішній день в Україні виділилось кілька команд-монополістів монументальних розписів на фасадах та в інтер'єрах. Особливе місце в муралізмі, як і в стріт-арті в цілому, відіграє авторський почерк митця, який виступає його своєрідною «візитівкою». Європейський райтер Піта (Peeta) малює 3D-абстракції з обмеженою кольоровою гамою – від одного до чотирьох кольорів. Польський художник з Лодзі Пржемек Блейжик (Przemek Blejzyk) [1-5] вважається послідовником іншого художника – Бенксі, однак його творчий розвиток пішов в іншому напрямку, і його гротескні сюрреалістичні зображення від стін гаражів та парканів перемістились на фасади житлових будинків, принісши художнику загальноєвропейську славу.

Перелік зображуваних художником тем зводиться до наступного:

- 1) підкреслено деструктивні міські пейзажі;
- 2) гротескні зображення людей та тварин;
- 3) зображення фантастичних істот;
- 4) теми бідності і смерті, зображення мертвих людей і тварин;
- 5) повсякденне життя людини без прикрас.

Таким чином, Блейжика не цікавлять гламурні зображення прекрасних жінок або мальовничі краєвиди, він звертається до негативних сторін людського буття, немов би запрошуючи подивитись на себе зі сторони. Такий критичний підхід до оцінки сьогодення і приніс художнику визнання, нещодавно його запросили стати членом міжнародної графіті-команди ETAM CRU, яка розмальовує фасади в багатьох європейських містах. Крім цього, оскільки розписи Блейжика стали однією з візиток Лодзі, міська влада активно заохочує його до творчості, запрошує розписувати фасади будівель та приймати участь у фестивалях стріт-арту [1-5].

Ще один показовий приклад – розписи стін шотландського замку XIII століття Кельбурн (Kelburn Castle) командою бразильських і шотландських графіті-художників. Цей авангардний проект носив неофіційну назву «Міст між культурами» і сприяв збільшенню потоку відвідувачів цієї пам'ятки архітектури.

Особливе місце займає творчість художників, які, як і Піта, працюють в стилі 3D-графіті і найчастіше використовують для своїх творів пішохідні доріжки та тротуари, використовуючи прийом деструктивізму. Наприклад,

німецький художник Едгар Мюллер (Edgar Mueller) за п'ять днів, працюючи щодня по дванадцять годин, створив «напольну» композицію «Виверження вулкану» на проїжджій частині і тротуарах містечка Гелдерн (Geldern). Швейцарський художник Джуліан Бівер (Julian Beever), який отримав прізвисько «Вуличного Пікассо» і працює в Цюриху, також уславився як майстер деструктивних розписів, які він розміщує на тротуарах, площах і дорогах – величезних равликів, піцц, американських орлів та підземного помешкання Санта Клауса.

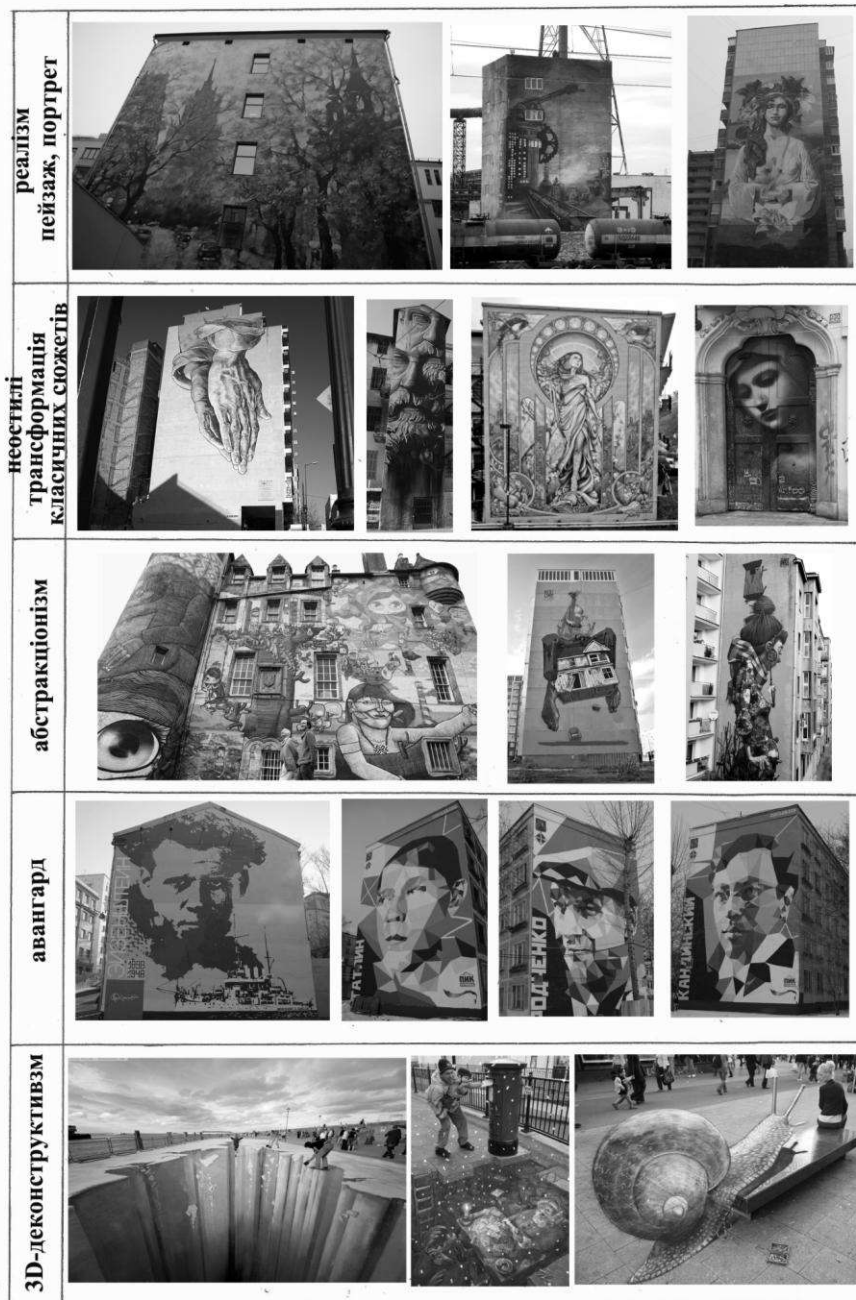

Рис.1. Класифікація напрямів муралізму на фасадах

Дещо обабіч загальних тенденцій стріт-арту стоїть творчість відомих грецьких райтерів. Взагалі перетворенню Афін на столицю стріт-арту сприяло

лояльне до райтерів грецьке законодавство і економічна криза. Зараз в Греції виділилась група відомих майстрів муралізму – Алекс Мартінес, Fikos, Sonke, INO, STMTS, WD, Павлос Цаконас. Павлос Цаконас тяжіє до використання модернізованих мотивів класичних творів образотворчого мистецтва: саме так можна назвати розміщення на бічному фасаді готелю «Вдень» величезних перевернутих молитовно складених долоней з малюнку А.Дюрера. Інший райтер – INO – застосовує і модернізовані класичні зображення, на кшталт його зображення «Система обману», де накладаються одночасно два однакових зображення, і сюрреалістичні зображення – офісного працівника в діловому костюмі і в шоломі спартанця та зловісної павукоподібної істоти, яка націлилась на людське око. Такий самий зловісний сюрреалізм присутній і в розписах індонезійського художника WD, де сучасний хлопець в футболці та шортах тримає в руках пляшку з коктейлем Молотова і замість голови має голову одноокої рибоподібної істоти з щупальцями на голові... Гіпертрофовані графічні зображення жінок з заплющеними очима і довгим волоссям нагадують твори Пікассо і картину «Крик» норвезького художника Е.Мунка.

Художник Fikos вважається прихильником візантійського живопису, тому його графіті в районі Колонос в Афінах з поєднанням давньогрецької міфології і християнського символізму дійсно нагадують візантійські розписи за манерою зображень і кольоровою гаммою. Британський вуличний художник Алекс Мартінес любить реалізм в зображенні видових пейзажів, як він це зробив на стінах будинку, зобразивши екваторіальний африканський пейзаж з птахом туканом і папугами та голубами.

Стан розвитку сучасного стріт-арту відкриває принципово нові можливості для перетворення архітектурного простору виключно графічними і живописними методами. На мій погляд, застосування стріт-арту, особливо муралізму, видається доцільним при оформленні глухих торцевих фасадів будинків, воно дозволяє урізноманітнити однотипні фасади, надати рис цілісності міській забудові в випадках, коли зображення на фасадах відповідають одній ідеї і є стилістично близькими (рис.1). Крім цього, в муралізмі, особливо в 3D- розписах криється ефект певного перфомансу, на мій погляд, такі розписи найбільш доцільні в парках розваг, місцях відпочинку, дитячих майданчиках, тощо, тоді як їх розташування на проїжджих частинах є невиправданим, оскільки створює небезпечні ситуації на дорогах (рис.1).

Муралізм є також виправданим і в інтер'єрах будівель різного функціонального призначення, як в житлових, так і в громадських будівлях, слід тільки зважати на призначення споруди, його характеристики, розміри, орієнтацію, тощо. Так, якщо приміщення є низьким, варто застосовувати світлі кольори на стінах і блакитний колір на стелі, аби приміщення здавалося вищим

і ширшим, якщо приміщення зорієнтоване на південь або південно-захід, доцільніше застосовувати в його оздобленні холодну кольорову гаму, теплі кольори наближають стіни, холодні віддаляють. Насичені кольори зменшують візуально розмір приміщення.

Крім цього, те, що доцільно в розписах на фасадах – зокрема, зображення потвор чи сцен катастроф - навряд чи доцільне в житлових або громадських приміщеннях, тому там частіше використовують більш нейтральні абстракції, зображення зоряного неба, тварин, пейзажі, тощо.

Таким чином, можна зазначити наступне:

1) поступово стріт-арт перетворюється на сучасний масовий вид мистецтва, тому ігнорувати його поширення недоречно, варто вдало використати його для естетизації міського середовища;

2) в Україні культура стріт-арту поки що помітно поступається культурі стріт-арту в США чи деяких країнах Європи, це стосується також і ставлення українського суспільства до появи графіті і муралізму на фасадах (відомі факти, коли на вимогу консервативних мешканців авангардні чи відверті мурали, навіть легально намальовані, забілювались). На мій погляд, переведення стріт-арту в ранг легального мистецтва, популяризація конкурсів стріт-арту, залучення до обговорення тематики міських муралів громадськості сприятиме зміні ставлення до стріт-арту як до явища.

Література

1. artifex.ru граффити Przemek-Blejzyk-8
2. culture.pl/pl/tag/street-art
3. Murale - street art w natarciu - Wiadomości24
www.wiadomosci24.pl/.../murale_street_art_w_natarciu_297663.html
4. Polacy namalowali największy mural w Rzymie. Włosi zachwyceni...
www.wykop.pl/.../polacy-namalowali-najwiekszy-mural-w-rzymie-wlosi-zachwyceni/
5. WYCIECZKA Nr 293 "Szlakiem murali Fundacji Urban Forms"
panaszonik.blogspot.com/.../wycieczka-nr-293-szlakiem-murali.html

Аннотация

Описаны современные методы эстетизации окружающей среды с помощью стрит-арта, охарактеризованы работы известных художников.

Ключевые слова: стрит-арт, мурал, архитектура, среда.

Annotation

Were described the modern methods of estetization of the environment with street-art, were characterized works of the famous painters.

Key words: street-art, mural, architecture, environment.